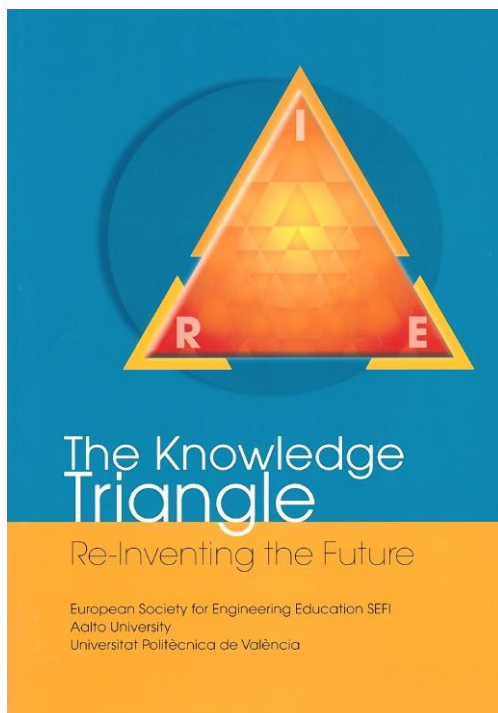


NAGY Zoltán

Tudásháromszög

A társadalmi hatékonyság és a jólét megteremtésének lehetősége

Pia Lappalainen és Markku Markkula szerkesztésében megjelent könyv „**A tudásháromszög**” – **kutatás – innováció – oktatás** – (The Knowledge Triangle – Re-Inventing the Future) nemzetközi összefogással készült izgalmas tartalommal rendelkező alkotás, hiszen húsz szerző tollából fakadt, akik különböző országokban és számos szférában tevékenykednek komoly tudományos háttérrel képviselve. Tovább emeli az alkotás értékét, hogy együttműködés eredményeként a European Society for Engineering Education SEFI, Aalto University és Universitat Politècnica de València gondozásában jelent meg.¹



A feldolgozott gondolkör alapját az Európai Régió szükségszerű társadalmi-gazdaságitechnikai fejlődése/fejlesztése képezi, ennek kulcsa az élethosszig tartó tanulás, a személyes megújulás képessége, mely a szinergiahatás eredményeként kiterjed a szervezeti, illetve a társadalmi szintekre is. Az ismertetett elmélet vezérfonala a társadalmi szereplők partnerségében rejlő lehetőség kiaknázása, mely komoly erőforrás az innováció sikeres megvalósítása érdekében. Ebben a rendszerben meghatározó szerepet tölt be a felsőoktatás, hiszen funkciójánál fogva érintett a kutatásban, az innovációban, s az eredmények közvetítőjeként az oktatásban. Mindez sugallja a felsőoktatás rendszerében megvalósítandó paradigmaváltás. Ennek lehetséges kibontakozási formáját írja le „A tudásháromszög” elméleti rendszere. Ez alapján a felsőoktatási intézmények a társadalmi együttműködés aktív színterévé válnak, pozíciójukból adódóan katalizálják az innovációs folyamatokat, ennek eredményeként pedig megvalósul a lokális és globális

társadalmi-gazdasági alkalmazkodás a sztochasztikusan változó környezethez. Tehát központi szerepet töltenek be a kutatások összehangolásának és kivitelezésének területén, intézményi szinten biztosítják a kvalifikált szakemberek rendelkezésre állását, továbbá közös platformot teremtenek a gazdasági (vállalati), az állami és a civil szféra között az innovációt serkentő együttműködés megvalósításához, mely erőforrások ezen új struktúrába integrálása szinergia formájában megvalósuló hatást eredményez. Mindebből következik, hogy a társadalmi szinten rendelkezésre álló kapacitások kihasználásának hatékonysága is növekszik.

A paradigmaváltás a felsőoktatási intézmények oktatási tevékenységét is érinti, miszerint a tudományos alapokon nyugvó ismeretanyag elsajátítása mellett jelentős szerepet kell betöltenie olyan gyakorlati készségek kialakításának, melyek alkalmassá teszi a hallgatókat, majd később, mint gyakorló szakembereket a valós társadalmi folyamatok felismerésére, és az abból fakadó problémahelyzetek megoldására az érintett szakember által képviselt terület keretein belül. A pedagógiai módszerek tekintetében pedig előnyt kell, hogy élvezzen a minél inkább személyes

¹ In: Pia Lappalainen és Markku Markkula (szerk.): The Knowledge Triangle – Re-Inventing the Future; European Society for Engineering Education SEFI, Aalto University, Universitat Politècnica de València; 2013; ISBN 978-2-87352-006-9; Finland

képzési úton való haladás, a multidiszciplináris elven nyugvó témamegközelítés, az aktív együttműködés, úgy a hallgatók egymás közötti, mint az oktatókkal kialakított munkaformáinak tekintetében. Továbbá az információnyerés és feldolgozás vonatkozásában virtuális tanulási környezet kialakítása válik szükségessé. Végeredményben a hallgatói aktivitás, az alkotó részvétel, az együttműködés jelentőségének és szerepének fokozása kell, hogy bekövetkezzen, szemben az inkább passzív befogadó attitűddel. A szektorok közötti partnerség pedig utat nyit – már az oktatási folyamat során – a társadalmi érzékenység kialakulásához, illetve lehetőséget teremt a hallgatók számára, hogy a gyakorlati életben alkalmazzák az ismereteiket, s gazdagodjanak az egyetem falain kívül szerzett élményekkel, voltaképpen ezen az úton sajátíthatják el a holisztikus szemléletmódot.

Az egyetemek életében az átalakulás első lépcsőfoka a partnerkapcsolatok kiépítését foglalja magában, mely megteremti az alapot a társadalmi szereplők innovációt eredményező együttműködéséhez. Olyan környezeti klíma kialakítása révén, amelyben torzításmentesen azonosíthatóvá válnak a társadalmi problémák, illetve az azokra adandó pozitív válaszok kidolgozásához maximális hatékonysággal kiaknázhatóvá válik a résztvevők szellemi tőkéje és gyakorlati tapasztalata. Végző kimenetelét tekintve az együttműködésen alapuló tevékenység a társadalmi jólét megvalósulását szolgálja. Az aktív tevékenységhez és az innováció által létrejött megoldáshoz kapcsolódó tapasztalatok pedig közvetlen módon beépülnek a tudásbázisba, majd a későbbi hallgatói nemzedékek számára szellemi kincsként kerülnek megosztásra az egyetem oktatási tevékenysége során.

A felsőoktatási intézmények megváltozott funkciójának kibontakoztatásához a szervezeti kultúra átalakítása is hozzátartozik, hogy az egy dinamikus közeggé váljon, melynek határai rugalmasak, hiszen a szűken értelmezett helyi látásmód mellett azzal azonos „rangban” a globális szemlélet és kapcsolatrendszer is helyet követel magának. Hiszen a konkrét munkatevékenységre a partnerségen alapuló innovációs folyamatmenedzsment funkció betöltése és az abszolút mértékben gyakorlatorientált megközelítés alkalmazása jellemző. Mintegy következményként az egyetemi vezetés új szerepköre meglehetősen kitér, mivel a teljes vertikum – a partnerkapcsolatok, az innovációs tevékenység, a kutatásalapú oktatás – menedzselése (mely valójában a komplex tudásmanagement) egyaránt beletartozik a tevékenységi, hovatovább felelősségi körébe, ami magát az intézményt is jelentősen újrapozicionálja a társadalomban betöltött feladata alapján.

További lehetőségként kínálkozik, hogy az egyetem jellegénél fogva kiváltképp alkalmas arra, hogy a tudásmegosztásban érvényesíteni tudja a globális szemléletet, vagyis általa valósítható meg a nemzetközi szintű tudástranszfer, ennek eredményeként bontakozik ki az egyéni és a kollektív erőforrást hasznosító innováció az adott társadalmi igények szerint.

„A tudásháromszög” mibenlétének ismertetését követően az egyetemi vezető sajátosságainak feltárása kerül taglalásra, aki kulcsszereplője a modell által feltárt folyamat eredményes működtetésének. Ehhez az alapvetően individuális, egyéni karrierútra koncentrálnak vezetői beállítódást értelemszerűen fel kell váltania az együttműködés-orientált megközelítésnek. Aki a „külső partnerek” és az egyetem munkatársainak, illetve hallgatóinak közös és összehangolt tevékenységéhez teremt meg a feltételeket szervezeti ismeretekkel felvértezett vezetői tevékenység eredményeként a folyamatmenedzsment eszközeinek alkalmazásával.

A szerzők felvetik, hogy a felsőoktatási rendszer módszertani eszközei is új dimenzióba kerülnek, hiszen fokozottan teret követelnek maguknak a kooperáción alapuló tanulási metódusok, melyek felszínre hozzák a kreativitásban rejlő energiákat, a problémamegoldó képességre való támaszkodást, a kutatásorientációt és az együttműködésben, illetve a tapasztalati úton történő tanulás hatékonyságában rejlő előnyök kiaknázását.

Rátékintés nyerhető a különböző szervezetek (egyetem-vállalat-államigazgatás) eltérő szervezeti és működésbeli sajátosságaiból fakadó nehézségekre, melyek áthidalása elengedhetetlen feltétele „A tudásháromszög” rendszerén belül történő tevékenységnek. Mely harmonizációs folyamat rendkívül sok erőfeszítést igényel az alapvető nézőpontok és a személyes, illetve szervezeti tudás irányultságának eltérőségéből fakadóan. Elősegíti az együttműködést, ha az érintett felek számára egyértelmű a kimenet által megvalósuló saját hasznuk, mely a szociális hasznossággal párhuzamosan gazdasági haszonnal is kecsegtető kell, hogy legyen.

A társadalmi-gazdasági haladást szolgáló innováció megvalósítása önmagában rendre újabb és újabb ismeretanyagot teremt, mely egyre inkább a megosztáson alapuló globális tudásbázis részét képezik. Ekképpen úgy egyéni, mint szervezeti szinten a létezés alapfeltétele az élethosszig tartó tanulás. Az egyetemek meghatározó szerepet képesek betölteni az élethosszig tartó tanulás eszméjének bensővé tételében, illetve az ahhoz tartozó feltételek és lehetőségek megteremtésében, amennyiben a külső szereplők (állam, vállalatok) is hathatós támogatást nyújtanak. Mindehhez magyarországi jó példa ismertetése szolgáltat megfelelő támpontot.

„A tudásháromszög” meghatározó eleme az innováció, mely a kutatás és az oktatás eredményeire épül. Ebből az aspektusból figyelemre méltó felvetés, hogy vajon az egyetemi hallgatók kompetenciának fejlesztési irányai mennyire esnek egybe a vállalatok, a munkaerőpiac elvárásaival. Ugyanis az oktatás erősségei közé tartozik a szakmai és a menedzsment területtel összefüggő kompetenciák magas szintre fejlesztése, viszont a humán területet és az innovatív tevékenységet biztosító kompetenciák terén deficit tapasztalható.

Az Európai Régióban a Ph.D. fokozattal rendelkező szakemberek magasabb arányban tevékenykednek a közsférában az amerikai vagy az ázsiai földrészen dolgozókhöz képest. Ez a tény pedig rámutat arra, hogy „A tudásháromszög” rendszerével valósítható meg, hogy a meglévő szellemi tőke hatékonyabban hasznosulhasson társadalmi szinten.

Mivel az innováció központi területe „A tudásháromszögnek” joggal vehető fel a kérdés: vajon fejleszhető az innovációs képesség, illetve az ahhoz szorosan kapcsolódó kreativitás, mint személyiség jellemző mérhető-e egzakt formában? Ezekre a kérdésekre is megtalálható a válasz a könyv áttekintése során. Továbbá az ismertetett rendszer kiépítésével kapcsolatos már rendelkezésre álló gyakorlati tapasztalatok is megosztásra kerülnek.

A fentiekben villanásszerűen bemutatott fejezetek, önálló tanulmányok sokszínűsége emeli a könyv értékét, mivel az hasznos támpontként, forrásként szolgál számos különböző területtel való foglalkozás esetén, melyek egyaránt érintik a jövőorientációt, a társadalmi változásokat, az egyetemi képzést, az oktatás módszertani kérdéseit, a pszichológiát, a közgazdaságtant vagy akár a menedzsment szakterületeit. Összegezve megállapítható, hogy a feldolgozott témakörök körültekintően, tudományos alaposággal és diszciplináris nézőpontból szemlélve kerültek feldolgozásra támpontot nyújtva a különböző szakterülettel foglalkozók számára.

- Elektronikus hozzáférés: <http://digitaldublin.files.wordpress.com/2013/05/markku-markkulaparallel-1-the-knowledge-triangle-re-inventing-the-future.pdf>